

**პერსონალურ მონაცემთა დამუშავების ფარგლები საადვოკატო
საქმიანობის განხორციელებისას**

ადვოკატი პროფესიული საქმიანობისას აძულებს სხვადასხვა ინფორმაციას, რაც გულისხმობს პერსონალურ მონაცემებთან წვდომის მაღალ ალბათობას. მეტიც, უმეტეს შემთხვევაში ეს შეიძლება იყოს განსაკუთრებული კატეგორიის პერსონალური მონაცემებიც, რა დროსაც, ადვოკატს სიფრთხილე და კანონთან შესაბამისი ქმედება მართებს. ერთმანეთისგან გასამიჯნია პირადი და სამსახურებრივი მიზნით მონაცემთა დამუშავების საკითხი, ასევე, უსაფრთხოების დაცვა, თუ კლიენტის ინტერესის გათვალისწინება.

ვინაიდან საადვოკატო საქმიანობა არ ნიშნავს შეუზღუდავ უფლებამოსილებას, ადვოკატის მიერ პერსონალურ მონაცემთა არასათანადო დამუშავებამ შესაძლებელია, რომ ერთგვარი ჯაჭური რეაქცია გამოიწვიოს. კერძოდ, კონკრეტული ქმედებით შეიძლება დაირღვეს პერსონალურ მონაცემთა დამუშავების წესი და ასევე, პროფესიული სტანდარტი.

წინამდებარე ნაშრომი ეხება დადგენილი პრაქტიკის შეჯერებასა და ანალიზს, რომლის ფარგლებშიც წარმოდგენილია (საადვოკატო საქმიანობასთან მიმართებით) პერსონალურ მონაცემთა დამუშავების კანონიერებისა თუ სტანდარტის დარღვევის ცალკეული შემთხვევები.

საკვანძო **სიტყვები:** ადვოკატი,
პერსონალური მონაცემები, მონაცემთა
დამუშავება, პროფესიული სტანდარტი.

* სამართლის დოქტორი, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის იურიდიული ფაკულტეტის ასოცირებული პროფესორი, ადვოკატი.

1. შესავალი

ადვოკატს თავისი პროფესიული საქმიანობის განხორციელებისას ხშირად უწევს პერსონალურ მონაცემებთან შეხება. ეს შეიძლება იყოს როგორც თავისი მარწმუნებლის, ისე – მოწინააღმდეგე მხარის მონაცემები. ამ მხრივ, ადვოკატი (ისევე, როგორც, მისი მარწმუნებელი) დაცულია „პერსონალურ მონაცემთა დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-2 მუხლის მე-2 პუნქტის „დ“ ქვეპუნქტით, რომელიც სამართალწარმოების მიზნებისთვის პასუხისმგებლობისგან ათავისუფლებს პირს. თუმცა, აღნიშნული ისე არ უნდა იქნეს გაგებული, რომ ადვოკატს პერსონალურ მონაცემთა დამუშავების თვალსაზრისით აბსოლუტური თავისუფლება გააჩნია. პირიქით, მისმა ქმედებამ, თუნდაც იგი კლიენტის ინტერესისკენ იყოს მიმართული, შეიძლება რომ დაარღვიოს ზემოთ დასახელებული კანონი.

საქართველოში საინტერესო პრაქტიკა დამკვიდრდა პერსონალურ მონაცემთა დაცვასთან დაკავშირებით. ამ მხრივ, გვხვდება არაერთი შემთხვევა, როდესაც პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურს (შემდგომში – სამსახური) განხილული აქვს ცალკეული განცხადებები და დადგენილი აქვს სამართალდარღვევის ფაქტები. წინამდებარე ნაშრომი უპირატესად სწორედ სამსახურის პრაქტიკას დაეფუძნება, რომელიც არაერთ საინტერესო პრეცედენტს იცნობს. წინდაწინ უნდა აღინიშნოს ორი ასპექტი: ა) სტატიის მიზნებისთვის გამოთხოვილ იქნა საჯარო ინფორმაცია სამსახურიდან. შესაბამისად, სამსახურის გადაწყვეტილებების გასაჩივრების შემთხვევები მასში არაა განხილული¹ და ბ) მიუხედავად საკანონმდებლო ცვლილებისა,² ძირითადი არსი, რაც თუნდაც უკვე ძალადაკარგული კანონის³ საფუძველზე მიღებულ გადაწყვეტილებებშია მოცემული, ახალი კანონის ფარგლებშიც გაზიარებულია.⁴

¹ ამდენად, დასაშვებია, რომ სასამართლო პრაქტიკით განსხვავებულ მიდგომასაც ჰქონდეს ადგილი.

² იგულისხმება „პერსონალურ მონაცემთა დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონი, რომელიც მიღებულია 2023 წლის 14 ივნისს, ხოლო, გამოქვეყნებულია 2023 წლის 3 ივლისს (დოკუმენტის ნომერი: 3144-XIმს-Xმპ, სარეგისტრაციო კოდი: 010100000.05.001.020936) და წინამდებარე სტატიის გამოქვეყნებისას სრულადაა ამოქმედებული.

³ იგულისხმება „პერსონალურ მონაცემთა დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონი, რომელიც მიღებულია 2011 წლის 28 დეკემბერს, გამოქვეყნებულია 2012 წლის 16 იანვარს, ხოლო, ძალის დაკარგვის თარიღია 2024 წლის 1 მარტი (დოკუმენტის ნომერი: 5669-რს, სარეგისტრაციო კოდი: 010100000.05.001.016606).

⁴ ახალი კანონი კიდევ უფრო მეტადაა დაახლოებული დასავლურ სტანდარტებთან, ასევე, მასში გაზიარებულია ძველი კანონით მოქმედი არსებითი საკითხები/პრინციპები.

2. ზოგადად ადვოკატის საქმიანობის ფარგლების შესახებ და მისი მიმართება პერსონალურ მონაცემთა დაცვასთან

„ადვოკატთა შესახებ“ საქართველოს კანონის პირველი მუხლის მე-2 პუნქტით, ადვოკატი ემორჩილება კანონსა და პროფესიული ეთიკის ნორმებს. ამავე კანონის 36-ე მუხლით, „ადვოკატს სამართალდარღვევის ჩადენისათვის დაეკისრება პასუხისმგებლობა საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი საერთო წესით“. აღნიშნული ჩანაწერი არ შემოფარგლავს ადვოკატის პასუხისმგებლობას მხოლოდ პროფესიული ეთიკის კოდექსით, რაც თავის თავში გულისხმობს, მაგალითად, პერსონალურ მონაცემთა დაცვის ნორმათა უგულებელყოფას თუ სხვა სამართალდარღვევებს.⁵ აღნიშნულის საილუსტრაციოდ გამოდგება შემდეგი: კლიენტის ინტერესის გათვალისწინებით, მასთან ურთიერთობისას დავალების ხელშეკრულებით განსაზღვრულ ვალდებულებათა შესრულება,⁶ მათ შორის, დოკუმენტაციის მიწოდება თუ საკითხის თაობაზე კლიენტის საქმის კურსში ჩაყენება, არ წარმოადგენს ადვოკატის მხრიდან რაიმე სახის გადაცდომას. თუმცა მნიშვნელოვანია ის, თუ რა გზით მოიპოვებს ადვოკატი ამგვარ ინფორმაციას და როგორ აწვდის მას მარწმუნებელს. ამ მხრივ შეიძლება ყველაზე გავრცელებული მაგალითის განხილვა, რომელიც საჯარო ინფორმაციის გამოთხოვას ეხება: მიუხედავად კონსტიტუციით გარანტირებული უფლებისა, მნიშვნელოვანია, რომ ასეთი ინფორმაციის გამოთხოვის თაობაზე შესაბამისი განცხადების შინაარსი არ იყოს პერსონალურ მონაცემთა დამრღვევი. პრაქტიკაში გვხვდება პრეცედენტი, როდესაც ადვოკატმა მიმართა შესაბამის ორგანოს და მოითხოვა გარკვეული ინფორმაციის მისგან მიღება. განცხადებას დაურთო სასამართლოში არსებული დავის ფარგლებში მოწინააღმდეგე მხარის მიერ წარდგენილი დოკუმენტაცია, რომელიც შეიცავდა პირთა პერსონალურ მონაცემებს. სამსახურის მხრიდან ასეთი დოკუმენტაციის წარდგენის გათვალისწინებით დადგინდა დარღვევა.⁷

რა თქმა უნდა, მოყვანილი მაგალითი არ ნიშნავს, რომ ადვოკატს არ შეუძლია გამოითხოვოს საჯარო ინფორმაცია. პირიქით, მას შეუძლია მოთხოვნა დააყენოს მისთვის სასურველი შინაარსით და მოთხოვნილი ინფორმაცია შეიძლება პირის პერსონალურ მონაცემებსაც შეეხებოდეს. ასეთი ქმედება *a priori* არ გულისხმობს ადვოკატის მიერ უფლების დარღვევას.⁸ ამ თვალსაზრისით საინტერესო შემთხვევა გვხვდება პრაქტიკაში, როდესაც ადვოკატმა გამოითხოვა საჯარო ინფორმაცია, რომელიც არასრულწლოვანს

⁵ შესაბამისად, თითოეული დარღვევის პროპორციულად შეიძლება დადგეს ნეგატიური სამართლებრივი შედეგი ადვოკატისთვის.

⁶ იხ. პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურის 2024 წლის 5 მარტის №გ-1/046/2024 გადაწყვეტილება.

⁷ პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურის 2024 წლის 30 ივნისის №გ-1/149/2023 გადაწყვეტილება.

⁸ ადვოკატის სურვილს შეიძლება წარმოადგენდეს სასამართლოში დამატებით მტკიცებულებად ასეთი ინფორმაციის წარდგენა. იხ. პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურის 2022 წლის 6 ოქტომბრის №გ-1/130/2022 გადაწყვეტილება – ის, თუ რამდენად მიიღებს სასამართლო ამ გზით მოპოვებულ მტკიცებულებას, ცალკე დავისა და განხილვის საგანია და სცდება სამსახურის კომპეტენციას.

ეხებოდა.⁹ საჯარო დაწესებულებამ კი მას იმგვარად მიაწოდა აღნიშნული ინფორმაცია, რომ შესაბამისი თანხმობა მიღებული არ ჰქონდა მონაცემთა შესაბამისი სუბიექტისგან.¹⁰ შესაბამისად, საჯარო დაწესებულებამ არ დაიცვა კანონმდებლობა და სამსახურის მიერ მას დაუდგინდა სამართალდარღვევა.¹¹

3. პირადი მიზნის გამიჯვნა სამსახურებრივი მოვალეობის შესრულებისგან

ის, რაც შეიძლება წარმოადგენდეს კლიენტის პირად მიზანს, ვერ იქნება ადვოკატის პირად მიზნად მიჩნეული. მაგალითად, თუ ადვოკატის მხრიდან დარღვევას ექნება ადგილი მაშინ, როდესაც იგი გაავრცელებს კონკრეტული საქმის დეტალებს პირთა იდენტიფიცირების შესაძლებლობით,¹² იდენტური ქმედებისთვის მსგავსი შედეგი უპირობოდ არ დადგება კლიენტისთვის.¹³ რა თქმა უნდა, აუცილებლად გამოსაკვლევი საკითხია, რომ ნამდვილად იკვეთება „პერსონალურ მონაცემთა დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-2 მუხლის მე-2 პუნქტის რომელიმე წინაპირობა¹⁴/კანონიერი ინტერესი.¹⁵

4. კლიენტის ინტერესებიდან გამომდინარე მოქმედების ფარგლები

კლიენტის ინტერესის დაცვა ადვოკატის უპირატესი პრინციპია, რომელიც ადვოკატმა კანონმდებლობის შესაბამისად უნდა განახორციელოს.¹⁶ „ადვოკატთა შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-6 მუხლის პირველი პუნქტის მიხედვით, „ადვოკატს უფლება აქვს კლიენტის ინტერესების დასაცავად გამოიყენოს ყველა საშუალება, რომელიც აკრძალული არ არის კანონმდებლობით ან პროფესიული ეთიკის ნორმებით“. შესაბამისად, კლიენტის დაცვა უნდა მოხდეს იმგვარად, რომ არ დაირღვეს კანონმდებლობა. ეს კი ნიშნავს შემდეგს: თუ ადვოკატის მხრიდან რაიმე გადაცდომას ექნება ადგილი, მას დაეკისრება პასუხისმგებლობა ამ გადაცდომის მომწესრიგებელი ნორმებიდან გამომდინარე.¹⁷

⁹ არასრულწლოვანთან დაკავშირებით სპეციალური წესია გათვალისწინებული კანონმდებლობით და საკითხიც განსხვავებულადაა წარმოჩენილი. ამ საკითხზე იხ. *ხუბულია ნ.*, არასრულწლოვნის პერსონალურ მონაცემთა დამუშავებასთან დაკავშირებული გამოწვევები, პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამართლის ჟურნალი №1, 2024, 62-71.

¹⁰ არც კანონიერი წარმომადგენლისგან და ლოგიკურად, არც არასრულწლოვნისგან.

¹¹ პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურის 2023 წლის 20 თებერვლის №გ-1/024/2023 გადაწყვეტილება.

¹² მსჯელობისთვის იხ. პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურის 2022 წლის 5 აგვისტოს №გ-1/081/2022 გადაწყვეტილება.

¹³ ცალკეულ გარემოებებთან ერთობლიობის გათვალისწინებით. იხ. სახელმწიფო ინსპექტორის სამსახურის 2020 წლის 21 აპრილის №გ-1/137/2020 გადაწყვეტილება.

¹⁴ იხ. სახელმწიფო ინსპექტორის სამსახურის 2021 წლის 15 ივნისის №გ-1/207/2021 გადაწყვეტილება.

¹⁵ იხ. მაგალითად, სახელმწიფო ინსპექტორის სამსახურის 2020 წლის 28 აპრილის №გ-1/147/2020 გადაწყვეტილება.

¹⁶ იხ. ადვოკატთა პროფესიული ეთიკის კოდექსის მე-5 მუხლი.

¹⁷ ეს შეიძლება იყოს ასევე სისხლის სამართლის კოდექსით გათვალისწინებული დანაშაულიც.

ა. კანონის დარღვევის დაუშვებლობა, თუნდაც დავის გარემოებები მოითხოვდეს შესაბამის აქტივობას

შესაძლებელია, რომ საქმის გარემოებებიდან გამომდინარე იკვეთებოდეს სასამართლოში დამატებითი მტკიცებულებების წარდგენის აუცილებლობა. შესაბამისად, საჭირო იყოს კონკრეტული ორგანოსთვის მიმართვა, საკითხის დაზუსტება და სხვ. ასეთ დროს, მხოლოდ კლიენტის ინტერესებიდან გამომდინარე მოქმედება ვერ გაამართლებს ადვოკატის ქმედებას.¹⁸ მაგალითისთვის შეიძლება სამსახურის თანამედროვე პრაქტიკის მოხმობა, როდესაც ადვოკატმა ერთ-ერთ ორგანოს მიმართა წერილით და მასში მიუთითა კონკრეტულ პირებზე, ასევე, შესაბამისი პირის ოჯახურ მდგომარეობაზე. სამსახურმა ამგვარ ქმედებაზე დაადგინა სამართალდარღვევა.¹⁹ მეტიც, საქმისწარმოების მიმდინარეობისას სამსახურმა ადვოკატს მოსთხოვა მიეწოდებინა მისთვის ინფორმაცია იმის თაობაზე, თუ საიდან დაადგინა ის მონაცემი, რაც წერილში ასახა. მაგალითად, ოჯახური მდგომარეობა/ნათესაური კავშირი – იყო ეს საქმის მასალებიდან გამომდინარე მოპოვებული ინფორმაცია, ქცევის ანალიზის შედეგი, კლიენტის მოსაზრებები თუ რამე სხვა სახის გარემოება, რაც ამგვარი დასკვნის საფუძველს მისცემდა მას. ამასთან, სამსახურმა მოითხოვა ადვოკატისგან, დაესახელებინა ის საშუალება, რა გზითაც ხელმისაწვდომი გახდა მისთვის ინფორმაცია. საინტერესოა, რომ ადვოკატმა არ მიაწოდა სამსახურს ამგვარი ინფორმაცია, რაც საბოლოოდ გადაწყვეტილების მიღების წინაპირობა გახდა.²⁰

ბ. ვიდუო-აუდიომონიტორინგი ადვოკატის მიერ

საინტერესოა შემთხვევას ვხვდებით პრაქტიკაში, რომელიც საადვოკატო საქმიანობის ფარგლებში იქნა განხორციელებული: ადვოკატის კლიენტს

¹⁸ ვინაიდან, მონაცემთა დამუშავების პრინციპებისა და საფუძვლების ერთობლიობა უნდა იკვეთებოდეს. იხ. მაგალითად, პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურის 2024 წლის 7 აგვისტოს №გ-1/191/2024 გადაწყვეტილება.

¹⁹ პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურის 2023 წლის 7 ივლისის №გ-1/153/2023 გადაწყვეტილება.

²⁰ „პერსონალურ მონაცემთა დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონის 51-ე მუხლის მე-3 პუნქტით, სამსახურის უფლებამოსილებას განეკუთვნება ინფორმაციის გამოთხოვა. შესაბამისად, აღნიშნული არ ეწინააღმდეგება „ადვოკატთა შესახებ“ საქართველოს კანონის 38-ე მუხლის პირველი პუნქტის მეორე წინადადებასთან: „ადვოკატი საადვოკატო საქმიანობას დამოუკიდებლად ახორციელებს. დაუშვებელია ადვოკატის საქმიანობაში არამართლზომიერი ჩარევა, ადვოკატის საქმიანობისათვის ხელის შეშლა, ადვოკატზე სახელმწიფო ორგანოს ან/და სხვა პირის არასათანადო ზემოქმედება, მისი დამინება, შევიწროება, იძულება, დევნა, მასზე ზეწოლა, მისთვის მორალური ან/და მატერიალური ზიანის მიყენება, მის მიმართ ძალადობა ან ძალადობის მუქარა, აგრეთვე ნებისმიერი სხვა ქმედება, რომელმაც შეიძლება ხელყოს ადვოკატის დამოუკიდებლობა“. აღნიშნული მსჯელობა მოცემულია გადაწყვეტილებაში.

ჰქონდა სატელეფონო ზარი მოწინააღმდეგე მხარესთან. ამ დროს კლიენტი იმყოფებოდა ადვოკატთან ოფისში. საუბარი მიმდინარეობდა ე.წ. „ხმამაღალ რეჟიმში“²¹ და გარშემომყოფებს ესმოდათ იგი. ოთახში, სადაც მიმდინარეობდა საუბარი, ხორციელდებოდა ვიდეო-აუდიომონიტორინგი. მართალია, სივრცეში გამოკრული იყო შესაბამისი აღმნიშვნელი ინფორმაცია, თუმცა, საუბრის მონაწილისთვის ეს გარემოება (ჩაწერა) არ იყო ცნობილი და არც გაფრთხილებული ჰყავდა მხარეს. მხარემ (მაშასადამე, ვისთანაც განხორციელდა ზარი) მოგვიანებით ნახა სასამართლოში წარდგენილ სარჩელში (ფაქტობრივ გარემოებაში), რომ მითითება იყო საუბარზე, რომლის ჩაწერაც არ იყო შეთანხმებული მასთან. შესაბამისად, სამსახურის მიერ დადგინდა სამართალდარღვევა, მათ შორის, პერსონალურ მონაცემთა არასათანადო თანადამუშავებისთვის.²²

გ. შენახვის კანონიერება

ადვოკატის მხრიდან შეხვედრის (კრების) ჩაწერა, შენახვა და გამჟღავნება ისე, რომ არ ჰქონდეს მიღებული მონაცემთა სუბიექტისგან თანხმობა, კანონდარღვევას წარმოადგენს. ამ მხრივ გვხვდება პრაქტიკაში შემთხვევა, როდესაც აქციონერთა კრების ჩაწერა მოხდა იმგვარად, რომ თანხმობა არ განუცხადებიათ დამსწრე აქციონერებს, ხოლო, შემდეგ ეს ჩანაწერი გამჟღავნდა.²³ ამ ორი ქმედებისთვის სამართალდარღვევას არ ჰქონია ადგილი ხანდაზმულობის გამო, თუმცა, ქმედებისთვის, რომელსაც დენადი ხასიათი გააჩნდა, საადვოკატო ბიუროს პასუხისმგებლობა დაეკისრა. საუბარი ეხება ამავე (მაშასადამე, თანხმობის გარეშე გაკეთებული) ჩანაწერის შენახვას. სამსახურის პოზიციით, პროცესუალური მიზნებისთვის მტკიცებულებათა კანონიერების საკითხის შესწავლა სცდება მის კომპეტენციას, თუმცა თუ საადვოკატო ბიუროს პოზიცია იქნებოდა ამ მტკიცებულების წარდგენა სასამართლოში, მხოლოდ სამართალწარმოების მიზნით უნდა მომხდარიყო ჩანაწერის დამუშავება. ამის შემდგომ კი აუცილებლად უნდა მომხდარიყო ჩანაწერის დაუყოვნებლივი წაშლა, რასაც არ ჰქონდა მოცემულ შემთხვევაში ადგილი.

5. კავშირი პროფესიული ეთიკის სტანდარტებთან

პერსონალური მონაცემების დარღვევასთან ერთად ადვოკატის ქმედებამ შეიძლება დაარღვიოს პროფესიული ეთიკის კოდექსით გათვალისწინებული ვალდებულებანი. მაგალითად, საჯაროდ გაავრცელოს ინფორმაცია

²¹ ინგლისურად: “Loudspeaker”.

²² პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურის 2024 წლის 14 აგვისტოს №გ-1/198/2024 გადაწყვეტილება.

²³ პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურის 2022 წლის 6 ოქტომბრის №გ-1/130/2022 გადაწყვეტილება.

კოლეგაზე,²⁴ ისევე, როგორც – მოწინააღმდეგე მხარეზე²⁵ და შეურაცხყოფა მიაყენოს მას.²⁶ ასეთ დროს, პროფესიული სტანდარტის ფარგლებში ცალკე მოხდება ადვოკატის ქმედების შეფასება, ხოლო, თუ პირთა იდენტიფიცირებით იგი „პერსონალურ მონაცემთა დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონსაც არღვევს, მაშინ, სამსახურის მხრიდან დამოუკიდებლად შეფასდება საკითხი.²⁷

საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის ეთიკის კომისია ადვოკატის მხრიდან პროფესიული ეთიკის კოდექსის დარღვევის საკითხს დამოუკიდებლად სწავლობს. სწორედ ეთიკის კომისიის საქმიანობასთან დაკავშირებით განიხილა სამსახურმა შემდეგი საქმე: ეთიკის კომისიის თავმჯდომარემ ერთ-ერთ კოლეგიას წერილით აცნობა, რომ მათ მიერ განსახილველი საქმის მსგავსი საქმე სხვა კოლეგიაში მიმდინარეობდა და რომ აღნიშნული გაეთვალისწინებინა ადრესატ კოლეგიას. ადვოკატმა მიმართა სამსახურს და მიიჩნია, რომ ადგილი ჰქონდა კანონდარღვევას ამგვარი ინფორმაციის მიწოდების გამო. სამსახურის გადაწყვეტილებით, სამართალდარღვევა არ დაფიქსირებულა, ვინაიდან ეთიკის კომისიის თავმჯდომარეს კანონმდებლობით შეუძლო განხორციელებინა აღნიშნული ქმედება, რაც მის კომპეტენციაში ექცეოდა.²⁸

6. მონაცემთა დეპერსონალიზაცია ადვოკატის მიერ

მონაცემთა დეპერსონალიზაცია მონაცემთა სუბიექტის დასაცავად მნიშვნელოვან გარანტიას წარმოადგენს.²⁹ აღნიშნულში იგულისხმება მონაცემთა იმგვარი დამუშავება, როდესაც მონაცემთა სუბიექტის იდენტიფიცირებაა შესაძლებელი ან ასეთი იდენტიფიცირება არაპროპორციულად დიდ ძალისხმევას, ხარჯებს ან/და დროს საჭიროებს. ამგვარი საკანონმდებლო დათქმა („პერსონალურ მონაცემთა დაცვის შესახებ“

²⁴ საჯაროდ კოლეგის მიმართ კანონსაწინააღმდეგო ქმედებაზე იხ. მაგალითად, საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის ეთიკის კომისიის 2024 წლის 31 ივლისის №078/23 გადაწყვეტილება.

²⁵ მოწინააღმდეგე მხარესთან მიმართებით კანონსაწინააღმდეგო ქმედებაზე იხ. მაგალითად, საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის ეთიკის კომისიის 2024 წლის 8 თებერვლის №056/22 გადაწყვეტილება; ასევე, საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სადისციპლინო პალატის 2024 წლის 11 აპრილის №სსდ-02-24 გადაწყვეტილება.

²⁶ ზოგადად ადვოკატის მხრიდან შეურაცხმყოფელი ქმედების თაობაზე იხ. მაგალითად, საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის ეთიკის კომისიის 2024 წლის 23 თებერვლის №097/18 გადაწყვეტილება; ასევე, საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სადისციპლინო პალატის 2022 წლის 14 აპრილის №სსდ-01-22 გადაწყვეტილება.

²⁷ საილუსტრაციოდ გამოდგება შემთხვევა, როდესაც ადვოკატმა მიმართა ეთიკის კომისიას კოლეგა ადვოკატის მიმართ ეთიკის სტანდარტის დარღვევის თაობაზე და საჩივარში ისეთ ინფორმაციაზე (მონაცემებზე) გაამახვილა ყურადღება, რის გამოც მის მიმართ დადგინდა სამართალდარღვევა. იხ. პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურის 2023 წლის 7 ივლისის №გ-1/153/2023 გადაწყვეტილება.

²⁸ პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურის 2024 წლის 29 თებერვლის №გ-1/042/2024 გადაწყვეტილება.

²⁹ არჩუაძე თ., პერსონალურ მონაცემთა დეპერსონალიზაცია, როგორც მონაცემთა სუბიექტის დაცვის გარანტია, საკონსტიტუციო სამართლის მიმოხილვა, №11, 2017, 101.

საქართველოს კანონის მე-3 მუხლის „ც“ ქვეპუნქტით) ხაზს უსვამს მთავარ ფაქტორს: მესამე პირისთვის არ უნდა იყოს აღქმადი მონაცემი. დეპერსონალიზაციის კლასიკური გამოვლინებაა ე.წ. ინიციალების მითითება, თუმცა მხოლოდ ამგვარი ფორმალური აქტი ვერ ჩაითვლება კანონის დაცვის წინაპირობის მქონედ.³⁰ მსჯელობისთვის შეიძლება ორი მაგალითის მოყვანა:

პირველი მათგანი ეხება საადვოკატო ბიუროს მხრიდან სოციალურ მედიაში გამოქვეყნებულ ინფორმაციას საქმის თაობაზე, რომელიც კლიენტის (მაშასადამე, რომელსაც წარმოადგენდა პროცესში ადვოკატი/საადვოკატო ბიურო) სასარგებლოდ დასრულდა. საადვოკატო ბიურომ სოციალურ მედიაში გამოაქვეყნა ინფორმაცია, რომელშიც მარწმუნებლის ინიციალები და საქმესთან დაკავშირებული დეტალები იყო მითითებული.³¹ სამსახურის განმარტებით, აღნიშნული ერთობლიობაში იძლეოდა განმცხადებლის იდენტიფიცირების შესაძლებლობას. სამსახურმა არ გაითვალისწინა საადვოკატო ბიუროს განმარტება, რომლითაც იგი აღნიშნავდა, რომ იდენტიფიცირება შესაძლებელი იყო მხოლოდ პირთა ვიწრო წრისთვის (მოწმეებისა და საქმეში ჩართული მხარეების ოჯახის წევრებისთვის) და მიიჩნია, რომ არსებული ინფორმაცია შესაძლებლობას ქმნიდა, რომ ზედმეტი ძალისხმევის გარეშე მომხდარიყო მონაცემთა სუბიექტის იდენტიფიცირება.³²

მეორე მაგალითი ეხება ადვოკატს, რომელმაც კოლეგის მიმართ ადვოკატთა ეთიკის კომისიაში შეიტანა საჩივარი და მიუთითა კოლეგა ადვოკატსა და ამავე კოლეგა ადვოკატის მეუღლის შესახებ. ადვოკატის შესახებ სახელი და გვარი მითითებული იყო, ხოლო, მისი მეუღლის შესახებ მხოლოდ ინიციალები ჰქონდა წარდგენილი. მიუხედავად ამისა, სამსახურის მხრიდან დარღვევად იქნა აღნიშნული ქმედება დაკვალიფიცირებული. აღნიშნულის საფუძველი გახლდათ ის, რომ საჩივარში ინიციალებთან ერთად მითითება იყო შემდეგზე: მეუღლის პროფესიის, ერთ-ერთ კომპანიაში დაკავებული პოზიციის, სამუშაო გამოცდილების, ჩაბარებული გამოცდების, ენის ფლობის, კომპანიასთან დავაში ყოფნის ფაქტის, დავის საგნის, სამსახურის მისამართის შესახებ. ამდენად, მიუხედავად დეპერსონალიზაციისა, ფაქტების/მტკიცებულებათა ერთობლიობა იძლეოდა შესაძლებლობას, რომ მომხდარიყო პირის იდენტიფიცირება. საჩივრისთვის კი ამგვარ იდენტიფიცირებას არ გააჩნდა რაიმე სახის სამართლებრივი დანიშნულება.³³

³⁰ ამ საკითხზე დეტალური მსჯელობისთვის იხ. იქვე, 115.

³¹ კერძოდ, პროცესში მონაწილე მხარეებს შორის არსებული ნათელმჩინრობის შესახებ ინფორმაცია, ოჯახის წევრების საცხოვრებელი ადგილის შესახებ ინფორმაცია და სხვ.

³² პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურის 2022 წლის 5 აგვისტოს №გ-1/081/2022 გადაწყვეტილება.

³³ პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურის 2023 წლის 7 ივლისის №გ-1/153/2023 გადაწყვეტილება.

7. პერსონალურ მონაცემთა უსაფრთხოების დაცვა ადვოკატის მიერ

ადვოკატები (საადვოკატო ბიურო) ხშირად ინახავენ საქმის მასალებს თავის ოფისში, რომელზეც წვდომა აქვს არაერთ ადამიანს და მათ შორის, კოლეგებს, თუ სხვა თანამშრომლებს. ხშირად, ადვოკატის მიერ მიღებული ინფორმაცია შეიცავს განსაკუთრებული კატეგორიის პერსონალურ მონაცემს და შესაბამისად, იგი კიდევ უფრო მეტ დაცულობას საჭიროებს.³⁴ ამ მხრივ, სამსახურის პრაქტიკაში გვხვდება შემთხვევა, როდესაც ადვოკატსა და საადვოკატო ბიუროს დაევალა, რომ უზრუნველყოთ ორგანიზაციული და ტექნიკური ზომების შემუშავება, რაც პერსონალურ მონაცემთა უსაფრთხოების დაცვის გარანტი გახდებოდა.³⁵ აღნიშნულის მაგალითია, შესაბამისი საკებით დაცულ ადგილზე განთავსება, დამცავი სისტემის განსაზღვრა მაშინ, თუ მონაცემები ელექტრონულადაა შენახული, საჯარო ხელმისაწვდომობის შეზღუდვა და სხვ.

8. კავშირი სხვა სამართლებრივ ინსტიტუტებთან

პერსონალურ მონაცემთა უკანონო დამუშავებით შესაძლებელია, რომ დაირღვეს პირის სხვა უფლებები.³⁶ აღნიშნულის კლასიკური მაგალითია არაქონებრივ უფლებათა დარღვევა, რომელიც შეიძლება გამოიხატოს პირის შეურაცხყოფაში, ასევე, ცილისწამებაში და სხვ. თუნდაც არაქონებრივი უფლებების დარღვევა პერსონალურ მონაცემთა უკანონო დამუშავებასთან ერთად იკვეთებოდეს, სამსახური შესაძლებლობასაა მოკლებული, რომ ეს საკითხი შეისწავლოს.³⁷ კერძოდ, განიხილოს, ვთქვათ, გავრცელებული მონაცემების სინამდვილე და სიზუსტე და სხვ.³⁸ ასეთ დროს მოთხოვნა ინდივიდუალურად დგება ადვოკატის მიმართ. მაგალითად, „სიტყვისა და გამოხატვის თავისუფლების შესახებ“ საქართველოს კანონიდან გამომდინარე³⁹ და სხვ.

³⁴ მით უმეტეს, მისი გასაჯაროება დაუშვებელია. იხ. მაგალითად, სახელმწიფო ინსპექტორის სამსახურის 2021 წლის 26 აპრილის №გ-1/121/2021 გადაწყვეტილება.

³⁵ პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურის 2022 წლის საქმიანობის ანგარიში, 109.

³⁶ ამ შემთხვევაში ერთმანეთისგან უნდა განვასხვავოთ უფლების დარღვევა პირისთვის პასუხისმგებლობის დაკისრებისგან. შესაბამისად, მაგალითად, ადვოკატის პროფესიულ სტანდარტზე ამ შემთხვევაში არ მოხდება ხაზგასმა.

³⁷ საკითხზე სრული სურათისთვის იხ. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2020 წლის 22 ოქტომბრის №ბს-921(კ-19) განჩინება.

³⁸ პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურის 2024 წლის 29 თებერვლის №გ-1/042/2024 გადაწყვეტილება.

³⁹ ადვოკატთან მიმართებით, მისი პროფესიის გათვალისწინებით, გამოხატვის თავისუფლების სტანდარტი არ შეიძლება იყოს სხვა პროფესიის წარმომადგენლებთან მიმართებით დადგენილი სტანდარტის მსგავსი. იხ. ამ თემაზე, *Morice v. France* [GC], [2015] ECHR, №29369/10, საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2020 წლის 6 აპრილის №ას-1366-2019 განჩინება, ასევე, საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2023 წლის 5 ივლისის №ას-622-2022 განჩინება.

9. დასკვნა

ადვოკატს (საადვოკატო ბიუროს) მმართვეს, რომ პერსონალურ მონაცემთა დამუშავებისას საკითხს ყურადღებით მოეკიდოს. საადვოკატო საქმიანობა შეზღუდულია „პერსონალურ მონაცემთა დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონით, იქნება ეს საკუთარი თავის/მომსახურების რეკლამირება, ინფორმაციის გავრცელება თუ დოკუმენტაციის მოპოვება. მეტიც, ადვოკატის ქმედებამ შესაძლებელია, რომ დაარღვიოს ერთობლივად როგორც ზემოთ დასახელებული კანონი,⁴⁰ ისე – პროფესიული ეთიკის კოდექსით გათვალისწინებული სტანდარტები⁴¹ და სხვ. ქართული პრაქტიკა ამ მხრივ საინტერესოაა განვითარებული. სამსახურის გადაწყვეტილებებში ვხვდებით არაერთ მიდგომას, როდესაც ადვოკატის მოქმედება სამართალდარღვევად იქნა მიჩნეული.⁴²

ამდენად, ადვოკატმა წინდახედულად უნდა განსაზღვროს ის, თუ რა ფარგლებში აქვს მას უფლებამოსილება, დაამუშაოს პერსონალური მონაცემები. მხოლოდ ფორმალური მიდგომა (მაგალითად, დეპერსონალიზაციის (როდესაც მონაცემთა სუბიექტის იდენტიფიცირება მაინც შესაძლებელია), თუ კლიენტის ინტერესის საფუძვლის თვალსაზრისით), ვერ გახდება ადვოკატის პასუხისმგებლობისგან გათავისუფლების საფუძველი.

⁴⁰ შესაბამისად, „პერსონალურ მონაცემთა დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონის დარღვევისთვის მას შეიძლება დაეკისროს ზიანის ანაზღაურება და აღნიშნული ეფუძნებოდეს როგორც საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის 207-ე და 208-ე მუხლებს, ისე – საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის მე-18, თუ 413-ე მუხლს. საილუსტრაციოდ იხ. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2023 წლის 11 ივლისის №ბს-194(კ-23) განჩინება.

⁴¹ იგივე რეკლამირების დროსაც. ამ საკითხზე იხ. მაგალითად, საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სადისციპლინო პალატის 2024 წლის 5 ნოემბრის №ბსდ-09-24 გადაწყვეტილება. ადვოკატის რეკლამირებასთან მიმართებით იხ. ასევე, *ხუბულური თ.*, იურიდიული საქმიანობის რეკლამირების განვითარება აშშ-ში (XIX-XX სს), ივანე სურგულაძე 120, საიუბილეო კრებული, გეგენავა (რედ.), 2024, 123-140.

⁴² იხ. მაგალითად, სახელმწიფო ინსპექტორის სამსახურის 2021 წლის 26 აპრილის №გ-1/121/2021 გადაწყვეტილება.

ბიბლიოგრაფია:

1. საქართველოს კანონი „ადვოკატთა შესახებ“, 20/06/2001.
2. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსი, 26/06/1997.
3. საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსი, 22/06/1999.
4. საქართველოს კანონი „სიტყვისა და გამოხატვის თავისუფლების შესახებ“, 24/06/2004.
5. საქართველოს კანონი „პერსონალურ მონაცემთა დაცვის შესახებ“, 28/12/2011.
6. საქართველოს კანონი „პერსონალურ მონაცემთა დაცვის შესახებ“, 14/06/2023.
7. არჩუაძე თ., პერსონალურ მონაცემთა დეპერსონალიზაცია, როგორც მონაცემთა სუბიექტის დაცვის გარანტია, საკონსტიტუციო სამართლის მიმოხილვა, №11, 2017, 101, 115.
8. ხუბულია ნ., არასრულწლოვნის პერსონალურ მონაცემთა დამუშავებასთან დაკავშირებული გამოწვევები, პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამართლის ჟურნალი №1, 2024, 62-71.
9. ხუბულური თ., იურიდიული საქმიანობის რეკლამირების განვითარება აშშ-ში (XIX-XX სს), ივანე სურგულაძე 120, საიუბილეო კრებული, გეგენავა (რედ.), 2024, 123-140.
10. პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურის 2022 წლის საქმიანობის ანგარიში, 109.
11. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2020 წლის 6 აპრილის №ას-1366-2019 განჩინება.
12. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2020 წლის 22 ოქტომბრის №ბს-921(კ-19) განჩინება.
13. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სადისციპლინო პალატის 2022 წლის 14 აპრილის №სსდ-01-22 გადაწყვეტილება.
14. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2023 წლის 5 ივლისის №ას-622-2022 განჩინება.
15. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2023 წლის 11 ივლისის №ბს-194(კ-23) განჩინება.
16. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სადისციპლინო პალატის 2024 წლის 11 აპრილის №სსდ-02-24 გადაწყვეტილება.
17. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სადისციპლინო პალატის 2024 წლის 5 ნოემბრის №სსდ-09-24 გადაწყვეტილება.
18. სახელმწიფო ინსპექტორის სამსახურის 2020 წლის 21 აპრილის №გ-1/137/2020 გადაწყვეტილება.
19. სახელმწიფო ინსპექტორის სამსახურის 2020 წლის 28 აპრილის №გ-1/147/2020 გადაწყვეტილება.
20. სახელმწიფო ინსპექტორის სამსახურის 2021 წლის 15 ივნისის №გ-1/207/2021 გადაწყვეტილება.

21. სახელმწიფო ინსპექტორის სამსახურის 2021 წლის 26 აპრილის №გ-1/121/2021 გადაწყვეტილება.
22. პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურის 2022 წლის 5 აგვისტოს №გ-1/081/2022 გადაწყვეტილება.
23. პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურის 2022 წლის 6 ოქტომბრის №გ-1/130/2022 გადაწყვეტილება.
24. პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურის 2023 წლის 20 თებერვლის №გ-1/024/2023 გადაწყვეტილება.
25. პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურის 2023 წლის 7 ივლისის №გ-1/153/2023 გადაწყვეტილება.
26. პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურის 2024 წლის 29 თებერვლის №გ-1/042/2024 გადაწყვეტილება.
27. პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურის 2024 წლის 29 თებერვლის №გ-1/042/2024 გადაწყვეტილება.
28. პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურის 2024 წლის 5 მარტის №გ-1/046/2024 გადაწყვეტილება.
29. პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურის 2024 წლის 30 ივნისის №გ-1/149/2023 გადაწყვეტილება.
30. პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურის 2024 წლის 7 აგვისტოს №გ-1/191/2024 გადაწყვეტილება.
31. პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურის 2024 წლის 14 აგვისტოს №გ-1/198/2024 გადაწყვეტილება.
32. საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის ეთიკის კომისიის 2024 წლის 8 თებერვლის №056/22 გადაწყვეტილება.
33. საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის ეთიკის კომისიის 2024 წლის 23 თებერვლის №097/18 გადაწყვეტილება.
34. საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის ეთიკის კომისიის 2024 წლის 31 ივლისის №078/23 გადაწყვეტილება.
35. *Morice v. France [GC]*, [2015] ECHR, №29369/10.